

Vammaisten päivä- ja työtoiminta

Vammaisten päivä- ja työtoiminta - Palvelukuvaus ja nykyinen toimintamalli

- Palvelutarpeen arvioinnista vastaa laaja-alaisen sote-keskuksen vammaispalveluiden viranhaltija. Mikäli päivääikainen toiminta järjestetään omassa palvelutuotannossa, vammaispalveluiden ja erityisryhmien koti- ja asumispalveluiden viranhaltijat etsivät yhdessä soveltuvan palvelun toteuttamistavan ja toimintayksikön asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuen. Päätöksen palvelusta tekee erityisryhmien viranhaltija. Vammaiselle henkilölle voidaan myöntää päivääikaista toimintaa joko vammaispalvelulain (VPL) tai erityishuoltolain (EHL) perusteella. Vuodesta 2025 alkaen toiminta myönnetään yhden lain, 1.1.2025 voimaan tulevan uuden vammaispalvelulain perusteella. Päivätoiminnan järjestämisessä voidaan käyttää myös henkilökohtaista budjettia.
- **Päivätoiminnan** (EHL) tavoitteena on asiakkaan toimintakyvyn tukeminen, edistäminen ja ylläpito sekä ohjauksen ja virikkeellisen toiminnan tarjoaminen. Päivätoiminnan sisältö ja pituus vaihtelee asiakkaan toimintakyvyn ja tarpeiden mukaisesti. Päivätoimintaa järjestetään 1-5 päivänä viikossa asiakkaan tilanteen ja toiveiden mukaisesti.
- **Työtoimintaa** (EHL) järjestetään niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työllistyä työsuhteiseen työhön. Työtoiminta voi olla esim. alihankintatöitä (pussittamista, kokoonpanoa) toimintakeskuksen tiloissa tai yrityksen tiloissa tapahtuvaa työharjoittelun kaltaista toimintaa (ns. avotyö). Työtoiminta voi lisäksi osittain sisältää ryhmämuotoista yhteisöllistä toimintaa. Työtoimintaa järjestetään 1-5 päivänä viikossa asiakkaan tilanteen ja toiveiden mukaisesti. Työtoiminnasta voidaan maksaa työosuusrahaa.
- **Työhönvalmennusta** (tuettu työ) järjestetään niille henkilöille, joilla on edellytyksiä työllistyä avoimille työmarkkinoille tai toimia itsenäisesti työharjoittelun kaltaisissa toiminnoissa.

PALVELUKANAVAT	TUOTETTAVAT PALVELUT
<p>Kivijalka</p> 	<ul style="list-style-type: none">• Oman palvelutuotannon toimintakeskukset ja päivätoimintayksiköt• Ostopalvelutuotannon päivä- ja työtoimintayksiköt
<p>Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut</p> 	<p>Jalkautuvat palvelut:</p> <ul style="list-style-type: none">• Oman tuotannon työhönvalmentajat jalkautuvat asiakkaiden työpaikoille• Yhden toimintakeskuksen jalkautuvat päivätoiminnan työntekijät
<p>Sähköiset palvelut</p> 	<ul style="list-style-type: none">• Ei ole tällä hetkellä

Vammaisten päivä- ja työtoiminta – Toiminta lukuina

TUNNUSLUVUT, KÄYNNIT JA ASIAKKAAT

	Yhteensä	Esim. ikäryhmä 0-17v	Esim. ikäryhmä 17-74v	Esim. ikäryhmä yli 75v
Asiakkaat oma tuotanto, hlöä	886 (EHL)	0%	97%	3%
Asiakkaat, ostopalvelut, hlöä	241 (VPL) 518 (EHL)			

TUNNUSLUVUT, HENKILÖSTÖ

	Ohjaajat
Henkilöstö, htv	110

PALVELUKANAVAT	TUOTETTAVAT PALVELUT
Kivijalka 	<ul style="list-style-type: none">Pääosin kivijalkapalvelua 100%
Liikkuvat, jalkautuvat ja kotiin vietävät palvelut 	<ul style="list-style-type: none">Yksittäisille asiakkaille jalkautuvaa päivätoimintaaTyöhönvalmentajat jalkautuvat asiakkaiden työpaikoille
Sähköiset palvelut 	<ul style="list-style-type: none">Tällä hetkellä ei ole

Vammaisten päivä- ja työtoiminta – Palveluiden kehittämisen tavoitetila

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSET

Järjestämisen linjaukset ohjaavat palveluiden kehittämisen suunnittelua, mm:

- Hyvinvointialueen palveluita suunnataan alueen arvioituun palvelutarpeeseen ja väestörakenteeseen sekä tutkittuun tietoon ja suosituksiin perustuen. Palvelutarpeeseen vastataan ihmislähtöisesti hyödyntäen myös sähköisiä, liikkuvia sekä kotiin vietäviä palveluja.*

JÄRJESTÄMISEN LINJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tavoitteet palveluverkon uudistamiselle

- 1 Oman palvelutuotannon lisääminen
- 2 Etäpäivätoiminnan hyödyntäminen soveltuvin osin
- 3 Ikääntyneiden kehitysvammaisten viriketoiminta
- 4 Henkilökohtainen budjetointi

Vammaisten päivä- ja työtoiminta – Perustelut muutosehdotuksille

	Nykyisen toiminnan haasteet ja tarpeet palveluverkon kehittämiseksi	Perustelut tavoitetilalle ja muutosehdotuksille
Asiakasnäkökulma (saatavuus, saavutettavuus, palvelutarve, palvelukanavat, toimintatavat) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Toimintakeskukset asumisyksikön läheisyydessä, asiakkaat voivat tulla itsenäisesti ✓ Asiakkaalle järjestetään kuljetukset, mikäli itsenäinen kulkeminen ei ole mahdollista ✗ Etäpäivätoiminnan soveltuvuus asiakkaille ✗ Pienet yksiköt haavoittuvia, kun ainoa työntekijä on pois, toimintapäivät joudutaan perumaan ✗ Jyvässeudulla palvelutarve ei kohtaa palvelutuotannon määrää, asiakkaat joutuvat odottamaan palvelun aloittamista tai toimintapäivien määrää joudutaan vähentämään ✗ Työvalmennuksen laajentaminen maakunnalliseksi, asiakkaiden palkkatyöhön siirtyminen hidastuu ✗ Henkilökohtaisen budjetoinnin määrärahojen rajallisuus 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuljetukset mahdollistavat osallistumisen ✓ Perinteinen ryhmämuotoinen päivätoiminta ei sovellu kaikille vaan tarvitaan yksilöidymiä, eri tavoin järjestettyjä toimintoja ✓ Jyvässeudulla asiakkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ✓ Tiloissa ja toiminnassa huomioitava nuoret täysi-ikäistyvät palveluiden piiriin tulevat asiakkaat
Henkilöstönäkökulma 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ammattitaitoinen ja osaava henkilöstö ✓ Henkilöstön helppo siirtyä toimipisteeltä toiselle ja kokeilla erilaisia tehtäviä saman työnantajan palveluksessa ✗ Henkilöstön rekrytointihaasteet ✗ Kehitysvammaisten avoimille työmarkkinoille työllistymisessä paljon potentiaalia, mutta edellyttää panostusta työhönvalmennuksen kehittämiseen 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Henkilöstön mahdollisuus kehittää osaamistaan ja kokeilla erilaisia päiväaikaisen toiminnan muotoja ✗ Henkilöstön kouluttautuminen ja erikoistuminen työhönvalmennukseen
Tuottavuus- / kustannusnäkökulma 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tukipalveluiden (ateria-, siivous- ja tekstiilipalvelut) yhdenmukaistaminen omassa tuotannossa ✓ Yhdenmukaiset kriteerit ostopalveluille ✗ Kuljetusten hinnannousu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ikääntyneiden kehitysvammaisten palveluiden keventäminen esim. 1krt/vko tapahtuvaksi klubitoiminnaksi vapauttaa resursseja nuoremmille asiakkaille ✓ Oman palvelutuotannon lisääminen
Tilat 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ostopalveluiden tilat eivät ole hyvinvointialueen hallinnassa ✓ Monissa siirtyneissä tiloissa mahdollisuus useille erilaisille toiminnoille: tekstiilityöt, kädentaidot, puutyöt ✗ Osa hyvinvointialueelle siirtyneistä tiloista huonokuntoisia tai rakenteeltaan toimintaa ja asiakastyötä haastavia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Etäpäivätoiminnan lisääminen mahdollisuuksien mukaisesti ✓ Muuntojoustavia tiloja, jotka mahdollistavat päivä- ja työtoiminnan sisältöjen kehittämisen ✗ Tilat eivät mahdollista lisäasiakkaiden ottamista
Muut huomiot 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Päivätoiminnalla mahdollistetaan useiden lapsuuden kodissaan asuvien asiakkaiden vanhempien työssäkäynti tai tuetaan ikääntyneiden vanhempien jaksamista 	

Vammaisten päivä- ja työtoiminta – Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

Palveluiden kehittämisen ja toimipisteiden sijoittumisen periaatteet

- Ostopalvelut täydentävät omaa tuotantoa. Oman palvelutuotannon lisääminen alueellisten asiakastarpeiden mukaisesti
- Toimipisteitä ympäri hyvinvointialuetta
- Etäpäivätoiminnan hyödyntäminen niiden asiakkaiden kanssa, joille se on mahdollista
- Useita kertoja päivätoiminnassa käyville asiakkaille palvelut on järkevää tuottaa lähipalveluna. Pitkä kuljetusmatka rasittaa asiakkaita ja lisää kustannuksia
- Päiväaikaiselle toiminnalle tarvitaan ajanmukaiset ja toimivat tilat
- Pienet päivätoimintayksiköt, jossa henkilöstöllä on yksintyöskentelyä, ovat työturvallisuusriski
- Tavoitteena lisätä kehitysvammaisten henkilöiden työllistymistä avoimille työmarkkinoille lisäämällä työhönvalmennusta